

UDK: 050.432:330.11
doi: 10.5937/ekonhor1302101P

UVODNIK

Maja ove godine, preminula je dr Dragana Pokrajčić (1955-2013), redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Kao član Uredništva *Ekonomskih horizontata*, koleginka Pokrajčić je svojim znanjem, intelektualnim poštenjem, autoritetom, kroz konstruktivno kritičko vrednovanje rukopisa iz oblasti poslovne ekonomije i menadžmenta, značajno doprinela unapređivanju kvaliteta našeg Časopisa. Uz zahvalnost, pamtimo je s poštovanjem i tugom.

Uvažavajući novu uređivačku politiku časopisa *Ekonomski horizonti*, njegova suštinska unapređenja i tehničku opremljenost u štampanom i elektronskom obliku po standardima referentnih naučnih časopisa - Sveske 1, 2 i 3 Godište 2012, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, sačinilo je, na osnovu mišljenja Matičnog naučnog odbora za društvene nauke, Predlog (16. jul 2013.) kojim se *Ekonomskim horizontima* dodeljuje - za 2013. godinu - viša kategorija: M51, čime je Časopis svrstan u vodeće časopise nacionalnog značaja.

Naučnu i stručnu javnost informišemo da Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije učestvuje u sufinansiranju izdavanja naučnog časopisa *Ekonomski horizonti* - Odluka broj 451-03-1490/2013-14-3, od 14. maja 2013.

Sveska 2 Godište 2013 naučnog časopisa *Ekonomski horizonti* sadrži tri izvorna naučna i dva pregledna članka, prikaz knjige, i Zahvalnicu recenzentima rukopisa podnetih Uredništvu Časopisa u 2012.

Identifikujući četiri ključne determinante kvaliteta primene informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) u klasterima preduzeća: nivo ulaganja u ICT,

kvalitet menadžmenta, nivo kvaliteta procesa, i nivo kvaliteta ICT strategije, *Zora Arsovski* kroz kritička i sveobuhvatna, pre svega, teorijska istraživanja opredeljuje odgovarajući model kvaliteta primene ICT rešenja u klasteru preduzeća. Zatim, korišćenjem validnog naučnog instrumentarijuma - Pearson-ov koeficijent korelacije, višestruka regresiona analiza i softverski paket MATLAB - empirijski testira dotični model na uzorku od 53 preduzeća u Republici Srbiji (RS). Kao relevantne praktične implikacije izvršenih istraživanja izdvojeni su utvrđivanje nivoa determinanti primene ICT u RS i uticaja promenljivih u modelu na kvalitet ICT rešenja, i proširenje modela identifikovanjem mogućnosti uključivanja dodatnih promenljivih. Ukupnim prezentiranim istraživanjima potvrđena je ključna hipoteza da se sa visokom pouzdanošću može predvideti nivo kvaliteta primene ICT, a time i uticaj primene ICT na performanse preduzeća u klasteru.

Oslanjajući se na anketno istraživanje - sprovedeno tokom 2011, na uzorku od 310 kućnih preduzeća - strukturnih karakteristika i prostornog razmeštaja neformalne ekonomije u Republici Srbiji (RS), *Vera Gligorijević* i *Petar Vasić* analiziraju dva bitna obeležja neformalno zaposlenih lica u RS: njihov obrazovni sastav i individualne veštine poslovanja. Kroz istraživanje je potvrđena osnovna hipoteza da se obrazovni sastav neformalno zaposlenih lica ne razlikuje bitno od obrazovanja formalno zaposlenih, a da su procesi modernizacije neformalnog poslovanja i njegova integracija u formalne tokove mogući. Uz to, potvrđeno je da obrazovni sastav neformalno zaposlenih lica zavisi od tipa naselja u kome se posluje i udaljenosti preduzeća od Beograda, kao centralnog tržišta, a da individualne poslovne veštine, pored distance od Beograda i tipa naselja, zavise od polnog sastava ispitanika.

Shodno internacionalizaciji poslovanja i učestalim fluktuacijama deviznih kurseva, informacije o uticaju promene kurseva razmene na finansijsku i prinosnu poziciju pojedinačnih preduzeća i multinacionalnih grupa postaju sve značajnije. Nakon izdvajanja ključnih računovodstvenih aspekata prevođenja strane valute i elaboriranja računovodstvenog tretmana transakcija u stranoj valuti, *Jasmina Bogićević* istražuje transakcionu izloženost preduzeća različitim tipovima deviznog rizika i razmatra finansijski hedžing transakcija u stranoj valuti. U empirijskim istraživanjima, potvrđena je hipoteza da između nivoa transakcione izloženosti preduzeća deviznom riziku i stepena primene valutnog hedžinga postoji statistički značajna međuzavisnost. Istovremeno, utvrđeno je da preduzeća u Republici Srbiji nisu dovoljno upoznata sa računovodstvenim implikacijama prevođenja strane valute, ni sa mogućnostima korišćenja finansijskih instrumenata zaštite od valutnog rizika.

Nakon konceptijskog razgraničenja tržišnih i tzv. netržišnih, odnosno, državnih, tj. vladinih neuspeha, i preciziranja odnosa između informacionih problema i keiranja netržišnih rešenja, *Dragan Petrović*, istražuje relevantne aspekte problema finansiranja javnih dobara, koordinacije, konflikata i uloga rentijerskog ponašanja. Kroz preispitivanje uloge političkih procesa i, posebno, regulatorne funkcije države, ukazano je na relevantnost empirijskih istraživanja državnih neuspeha, čime je potvrđena polazna hipoteza da državna politika, usmerena na korigovanje tržišnih neuspeha, može prouzrokovati lošije stanje u ekonomiji u odnosu na ono koje bi moglo biti dostignuto u uslovima odsustva dotične politike.

Označavajući proces prebrajanja zahteva za odštetama i proces ukupne sume isplaćenih odšteta kao osnovne procese poslovanja neživotnih osiguravajućih društava,

Zlata Đurić razmatra bitne aspekte obuhvatanja rizika u neživotnom osiguranju odgovarajućim kolektivnim modelom. Tretiranjem dotičnih procesa u teoriji rizika kao stohastičkih procesa omogućeno je modeliranje i simulacija konkretnih poslovnih problema. Kroz istraživanje kolektivnog modela rizika, modeliranje procesa broja zahteva i ukupne sume isplaćenih odšteta, i preciziranje principa obračuna premije, potvrđeno je da teorija rizika, i pored ograničene praktične primenljivosti, pruža primeren okvir za praćenje, analiziranje i predviđanje brojnih rizičnih situacija, i daje smernice za ublažavanje i prevazilaženje problema koji se mogu pojaviti.

Takođe, ova Sveska Časopisa sadrži prikaz *Dragana Stojkovića* koautorske monografije: *Cecchetti, S. G., & Schoenholtz K. L. (2011). Money, Banking, and Financial Markets. (The 3rd Edition). New York, NY: McGraw-Hill Education.*

Prilika je da se u ime Uredništva Časopisa i u svoje ime zahvalim, pre svega, autorima priloga objavljenim u ovoj Svesci Časopisa. Istovremeno, posebnu zahvalnost dugujemo recenzentima na uloženom trudu i konstruktivnim komentarima i uputstvima autorima podnetih rukopisa.

Poseban prilog u Svesci 2 Godište 2013 Časopisa je *Zahvalnica* recenzentima rukopisa podnetih Uredništvu Časopisa u 2012. godini, od kojih su pozitivno, dvostruko-anonimno recenzirani i revidirani prilozi publikovani - kao izvorni naučni i pregledni članci, i prikazi knjiga - u Sveskama 1, 2 i 3, Godište 2012 Časopisa.

Domaću i međunarodnu akademsku zajednicu obavestavamo da se *Ekonomski horizonti* - od maja 2013. - indeksiraju i vidljivi su u referentnoj bazi naučnih časopisa *EconLit* (American Economic Association Publications).

Glavni i odgovorni urednik
Slavica P. Petrović

Slavica P. Petrović je redovni profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Doktorirala je u oblasti poslovne ekonomije i menažmenta, na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Ključne oblasti naučnog interesovanja i rada su sistemsko mišljenje, organizaciona kibernetika, sistemske metodologije strukturiranja upravljačkih problemskih situacija, *soft* i kritički *management science*.